

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona,
eggy évre . . . 4 korona.

REGELÉNS HETEMINT HETLEN
szombaton és vasárnapon is olvasható
szociális, társadalmi és közgazdasági
kérdéseket tárgyalva.
Kétszer hetente.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi Könyvtár- és Vállalat
Irodájában.

Idő kiadásában a szerkesztők és
elöljárók felelősek.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadóhivatal: **A VÁROSI KÖNYVTÁR- ÉS VÁLLALAT.**

Karácsony ünnepén.

Írta: **Koncz Ákos.**

Menjünk el lélekben Bethlehem környékére, hol vigasztalást kereső szívek fohászra száll az ég felé az Igaz-ért, kit az édenkert bezárt kapuján keresztül ígért a Teremtő...

Szálljunk el emlékezetünk szárnyain a messze múltba, hol epedve várta az emberiség a világ Megváltóját... a próféták üzenetét ajkai által megjövendőt napkeleti csillagot...

Rázzuk le egy pár pillanatra lelkünk a világ porát és emelkedjünk hitünk erejével abba a világba, melyben az istenhívők imája ad hálát azon kegyelemért, hogy Messiás született e megátkozott föld megváltására...

Reményességünk zöldeljen ki újra e szent napon és maradjon örök vigasztalásunk a vallás, mely tengernyi szenvedésünk közepett egyedül ad megnyugvást...

Gyuljon ki szívünkben a szent bölcsőnél a szeretet, az a csodás melegítő fény, mely a gyermek Jézus szívéből előtörve, évezredek óta mint a legnagyobb eszme örök folytatása él a jó emberek lelkében...

Óh, mert nagy megnyugvás hinni, bátorítás az élet harcában remélni és soha el nem múló boldogság: szeretni.

A lelki élet eme hármasságának születt meg a bethlehemi szegényes jázsolbölcsőnél s midőn lelkünk kutatva áll meg e nagy titok előtt, aggódva kérdezzük, vajjon nem volna-e jobb hallgatni s tét nyitni a szívnek, hogy érezzem, a léleknek, hogy álmódoszek...

Ott a csillagos ég alatt született meg a világ Megváltója! Születésének örömét mennyből leszállt angyalok hirdették, majd egyszerű pásztor emberek tudatták a bölcsékkel, hogy kába tanak sötétségét égből jövő világosság váltja fel...

Nem paloták birodalmában kél életre az Igazság, hanem rozoga kunyhóban, mintegy jelezve, hogy a megelégedés és boldogság nem az élet javaiban, hanem a szeretetben és a szív egyenességében rejlik...

És midőn e szent ünnepén hitünk világánál elmélkedünk, ennél a tűznél gyuladjon lángra szeretetünk a szegények, az árvák és özvegyek iránt... Adjunk az éhezőknek kenyeret... a boldogtalannak vigasztalást, a sorsáldozottak szívünk melegénél menedéket... Legyen a Karácsony a szeretet ünnepe, azé az édes érzés, mely nemcsak boldoggá tesz, hanem egyuttal boldogít is...

Eszmék bukása.

A szervezeti szabályzat javaslatát a jog- és pénzügyi bizottság az elmúlt napokban a bizottság tagjainak csekély értéklődése mellett letérítve, folyó hó 18-án pedig összejött, hogy a fizetésrendezés megállapításával addigi munkájára rátegye a koronát. A korona felféves azonban nem sikerült, mert az akadémiás — szabad fordítás magyarra — akadémikósok — vita végén a bizottság kimondta, hogy a fizetésrendezéssel ez alkalommal nem kíván foglalkozni, hanem azt a szervezeti szabályzat átoldozására kiküldött bizottsághoz teszi át.

Mivel pedig a folyó évből még csak néhány nap van hátra, a szervezőbizottság tagjai pedig, mint a múltban látuk — alig jellemezik meg az üléseken, nem lehet semmi reményünk arra nézve, hogy a fizetésrendezés tekintetében valamelyes érdemleges intézkedést töltsen a bizottság.

Emlük tehát ez az esztendő is arról, hogy a fizetésrendezés munkájában valamelyes intőzkedés történt volna. Ami annál csodálatosabb, mert külön-külön a bizottság tagjai elismerik, hogy végre valahára tenni kell valamit a tisztviselők fizetésének rendezése érdekében. Folyton hangoztatják a jóakaratot, méltányosságot, de mikor együtt vannak, csodálatszerűen fájnak ezen kérdés megoldásától. És míg más városok írtákkel bizonyították be, hogy tisztviselőik érdekeit szívükön viselik, addig mi évek óta tanácskozunk és mikor már már odajutunk, hogy munkánkban valami kezelhető eredményre volna, megállunk és az állókoskodások egész özönét felhasználjuk, hogy eltemessük a tisztviselőik érdekeit.

A fizetésrendezéssel is éppen úgy vagyunk, mint a Hortobágy kérdéseivel. Elintézését mindkét nagy fontosságú ügynek kitöljük ad gracias celeritas. Megkösödünk minden údvos dolgot, az a Tanács — elég jóhiszemű, komolyan foglalkozni vele, — éronk azonban ellankad a kivétel fűrésztől utána. A bizottságok folyton találunk okot az egyes ügyek megvalósításának elodázására, különösen Juhász Ignác, aki valóságosan kejeleg a rabulástékában, mely minden ténykedésében bosszantólag megnyilatkozik.

Juhász Ignác ur nem egy alkalommal mondta, hogy ő lelkes (?) leve a fizetésrendezésnek. Soha sem mondta — s ha mondta volna, nem az igazat mondta volna. Mikor aztán előtte voltak a különböző fizetésrendezési javaslatok, akkor fordított egyet a dolgon és hogy ne kelljen a nagy fáradsággal és lelkiismeretes gondállal készített javaslatokat elfogadni, akképpen nyilatkozott, hogy ő a rendezésnél a vármegyey fizetésrendezés fogadja el alapul, mert az ő szándéka az, hogy a város minden szellemi munkáseje részéüljön a fizetésrendezés jótéteményére.

Mikor aztán elérkezett az idő arra, hogy valamelyes módon a megoldás felé jusson a kérdés, akkor elővette az ő sajátos „akadémiai” rendezését és addig csürbe csavarta a dolgot, míg végre is kiáltotta, hogy a fizetésrendezés kérdése nem tartozik ezidő szarint a jog- és pénzügyi bizottsághoz, hanem azt kell azt tenni a szervezeti szabályzat átoldozását elvitezett bizottsághoz. Ismerve Juhász Ignác ur gondolkodását ezen kérdésben, egy pillanatra sem kételkedünk, hogy ezen enunciaciójában nem az illetékesség nézőpontjából beszél, hanem mint a *halogatásnak nagy mestere*, ezt a kérdést is elakarta a föld színéről földelni.

A stagnálás, vagy ami ennél is rosszabb, a valóságos rakpolitika kezd lábra kapni városunk közigazgatásának nagy kérdéseiben. A munka közepén hirtelen megállunk, mert nincs elég éronk az itt-ott megnyilatkozó agrarizmus

legyőzésére. Ahelyett, hogy észszel, munkával, a sikert biztosító *lisztes* eszközökkel dalóre juttatnánk egy-egy már agyonbeszélt, minden oldalról megvilágított kérdést, elnézünk, hogy megakasztsjuk azt haladó utjában egyes emberek akadékoskodásai. Amint más városok gyorsan megvalósítanak, az nálunk évekig az vonaglik és vagy évek múlva váltak valóra, vagy pedig elpusztult csirájában, vagy megvalósításának göröngyös útján.

Midőn a városi tisztakar több tagja a fizetésrendezés kérdésének megoldással szorgalmazta, nem azért emelte fel szavát, mintha évek múlva kívánt volna magának megélhetési eszközöt szerezni. A tisztakar tagjai és a város egyes alkalmasított abban reménykedtek, hogy rajtuk a törvényhatósági bizottsági közgyűlés 1907. január hó 1-én segített fog. És nem ok nélkül kérük a fizetésrendezést.

A drágaság fenyegető arányban emelkedik most van tehát szükség a segítségre, mert a betegnek betegségben van szüksége az orvosra, nem pedig midőn a halál kigyógyította. És éppen ez okból, de meg azon tapasztalásból is kiindulva, hogy a városok sehol sem kapcsolták össze szervezeti szabályzatuk módosításával a fizetésrendezést, hassem ezt megoldották anélkül is, mert talán nem is volt szükségük a módosításra.

Nálunk is el lehetett volna választani ezen két kérdés együttes megoldását, bár erre szükség nincs, mert egy kevés jóakarattal annyi idő alatt a két kérdést kapcsolatban is meg lehetett volna oldani, sőt az már jóváhagyást is nyert volna a mai nemzeti kormánytól, mely minden város ilyenmü határozatait azó nélkül, sőt dícsérelégg hamarosan jóváhagyta.

Ámde nálunk évek kellenek valamelyes föltételre és fontos kérdés megérlelésére. Hozzá meg be sem várjuk az érest, hanem mint a gyermek, értlenül leverjük a gyümölcsöt, sőt ezzel még a törést is megrongáljuk. A legsebbe ügyek bekerülnek a bizottságok köréjába, ahol aztán forroganak időtlen-ideőkig — A bizottságok tagjai valóságosan huzni kell az ülésekre, ahol aztán megkezdődik a meddő szármalhosagóvitája és a sok alparazolt idő alatt kihül a kóho tüze és lekerül a napirendről a legjobb javaslat is.

Es éppen ezek az urak szokták föltételt mondani a Tanács felett, holott a Tanács igazán lelkiismerettel tervezti elő az ügyeket. Egy-egy felvetett eszme azonban a tanács asztalára kerül, a bizottságok azonban azon dolgoznak és végre is kivégezik, mint ahogy a feltámadás reményében kivégezték a Hortobágy hasznosításának kérdését és a fizetés rendezést.

Igy és ily módon haladni, alkotni nem lehet és mi nem csodálkozunk, ha itt-ott vád érri városunkat. Mert ha nincs éronk, egyetértő akarunk egy-egy eszme megvalósítására, ne hozzuk azt szönyegre, vagy ha bátoriságunk van azt odahozni, ne lankadjon el kezünk, mert jobb semmitsem tenni, mint *nagy cipádsok után egeret szülni*.

A debreceni egyetem.

írta: Dr. Jászai Viktor

Olyan kérdésről akarok szólni, amely óriási fontosságú Debrecen városára anyagi és szellemi tekintetben egyaránt. Sokat írtak róla, sokat is tettek érte, de az utasítások magunkat, az eredmény nagyon csekély. Az utóbbi időben már el is kezd a dolog, majdnem egészen. Sok új időkönként bukkan föl: egy-egy helyi dolgotról írtak cikk sorában, mint sohaj, mint sopankodás; majd tosztokban s

ünnepi beszédekben, mint kedvelt esztendő, mely mindig számíthat rokonszerves helyeslére. Utóbb már átvette az ember kor legvégére határáig... szerepét és köztisztelőben álló egyházi és iskolai egyéniségeket ünnepi felközlentökben azzal a kíváncsisággal szokás életelni, hogy adassék meg nekik magánról a debreceni egyetem megvalósulásáról. És a megtisztelt nagyon jól tudja, hogy ezzel neki igen hosszú életet kívánok.

Hogy a dolgok ilyen állásában megis tollat fogok e kérdésről írni, okát abban találja, hogy én hiszek a megvalósítás lehetőségében, azt tartom, hogy éppen most van itt az ideje a megvalósításnak és rá akarok mutatni, hogy mi utón és módon kell, mert csak így lehet, a dolgok megcsinálni.

A mostani időpontot a lehető legalkalmasabbnak tartom a kérdés újravizsgálására és eddiges eszékkel való újratárgyalására.

Egyetlen a harmadik egyetem szükségessége, nagy, sürgős szükségessége iránt minden megelégedés. Ez már egy túlerült kérdés. És éppen most a nagy várakozások, reménykedések és alkotmányos korszakában kétszeres a várakozás utána. Amde ott a bökkenő, annyi szép tervnek megfelelő betűje, az államnak íres a kasszája, nincs pénze hozzá, hogy — amint az állam ma sem nem is tehetné — egy teljes, drága orvosi fakultással is ellátott új egyetem évi nagy terhet vállalja. Emellett, ha most valaki odafél és azt mondja: mine on felelősek egy egyetemet, to állam csak segít benne, ismerd el egyetemetek és adj árnyék kevés évi hozzájárulást és ezért az ország kultúrája egy hatalmas új intézménnyel gyarapodik, mely bár református, de megis csak az egész ország javára lesz, ugy lehetetlen, hogy az állam a protestantizmusnak ezt a keresztet most visszavetesse. Az egyetemi minőségét biztosan megadná és — bár kevésbé bizonyos — egy pár tanácsot is elváltatna, hiszen ezekben egy új egyetemet kapna a magyar kultúra.

De az utóbbi, a segédlet, kevésbé fontosnak tartom. Arra éppen nem lehet és nem is akarok. A megvalósítás alapjait már most látom.

És most erre terek is. Látszik először, hogy mi tellesz a zstán, hogy honnan vegyük?

Az egyetemi mozgalmak megindulása óta sok terv merült föl, hogy hány tanszékek, mily keretben állítottunk fel az egyetem a költészkörül is létező intézmények. Ezek közül a legprátabb és legszelebb keretben mozgott vezsem alapul, annak végeredményeit követem s ahhoz fázom okoskodásomat.

És a konvent iskoláiról bizottságának konvent által 1903 novemberben elfogadott s ajánlat a zstán elterjesztett munkálata, melyet kéantóje után röviden Doczi-féle tervnek fogok nevezni.

E munkálat részletes tervezetét utja egy sléggé jól felismerő bölcsészeti fakultásnak és tanárképzőnek megközelítő költséggel együtt. Azután bevonya számítással keretbe a megfelo theologiai és jogi kar egyetemi fejlesztésének költséghatárát és a kolozsvári fizetési viszonyokat véve mutatja a következ végeredményekhez jut a költségre néve. Az építkezések kérdését itt nem érintjük. És a gimnázium felépítésével nagyrészt megelégedik.

A debreceni bölcsészeti fakultás évi számképlete szemly és dologi kiadások együtt 318.432 korona, amely összege idáig van 64.142 korona fedezet, ugy, hogy a fedezetihiány évi 251.290 korona.

A theologiai jogi karnál a számképlet volna 189.124 K. van róla fedezet 86.766 korona s így itt az évi fedezetihiány 112.358 korona, vagyis a törvényzet szerint a jelenleg rendelkezésre álló fedezeten kívül még évi 363.648 korona új fedezetről kellene gondoskodni.

És kétséghívó nagy összeg, de ez is bizonyos, hogy ha ily keretben s kellő mértékben akarjuk létesíteni és fenntartani az egyetemet, annyi fog kelleni. Itt-ott lehet talán egy-két ezer koronát levonni, de a végösszeg lényegesen nem módosul.

Ezért szemben azonban az évi költségek apasztásának látom módját és lehetőséget akkor, ha a bölcsészeti fakultást szűkebb keretek közt állítjuk fel, anélkül, hogy a

tanárképzés és a tudományos nívó ezáltal csorbát szenvedne.

Ha az egyetemek szervezeteit nézzük, igen sok helyütt azt látjuk, hogy az ugynevezett filozófiai fakultás több külön fakultásra oszlik a igen gyakori, mint nálunk is Kolozsvárt, hogy külön szerveznek filozófia nyelvi történelmi szakot és külön matematika természet-tudományi szakot. És csakugyan úgy a tanárképzés, mint a tudomány működés szempontjából is a megvalósítás el is fogadható és nálunk tényleg kerestül is véhető, bár elismerem, hogy a legmegjásabb igényeknek az feléne meg, hogy a filozófiai tanulmányozónak módjában legyen természet-tudományi s matematika stúdiumokat is végezni. Amde ez végre is úgy látszik s keveseknél előelő szükséges, hogy egymagában döntő érv nem lehet a matematika fakultás eljuttat ellen. A református tanárképzés szempontjából is csak a történet-filozófiai szak felállításra bírhatug fontossága, a másik, bár igen elgondolható volna, ha meg lehetne csinálni, de megis inkább nélkülözhető. Ugy hogy minden nagyobb aggály nélkül foglalkozhatunk a kérdés új megoldásával s ezzel együtt a költségek lényeges apasztásával, mely egy történet-nyelvi-filozófiai kart állítana fel az egyetem harmadik fakultásaképpen és a matematika-termesettudományit, legalább egyelőre elrejtene.

Ha ily alapon tesszük számításokat a Doczi-féle terv nyomán, akkor azt látjuk, hogy az évi számképlet körülbelül 110.000 koronával apadna és így cirka 254.000 korona évi fedezetről kellene gondoskodni, hogy az egyetem theologiai, jogi és történet-nyelvi bölcsészeti fakultással felállítható legyen.

Honnan vegyük ezt a nagy összeget? Amióta a debreceni egyetem terve felismere került és megvalósításra vezetett tanszékekortak és dolgoztak, a vezérítő eszeme mindig az volt, hogy azt a magyarországi református egyház, vagy közelebbről a bázántúli kerület gyűlések, egyesek és testületek részéről való tanszék alapítások selyig államsegély kieszközölése segítségével valósítsa meg. Amde ez az ez, sajnos, kevés reményt nyújt a sikerra. A református egyház anyagilag szegény és a felállózó egyházkerületek figyelmé az aldoszatosság a keblekben már felelő teljesítésre váró és a hívők és közelebb álló intézmények által már annyira igénybe van véve, hogy azok részéről új nagyszabású aldoszatokra, aminek nélkül az egyetem meg nem valósíthat, nem számíthatunk.

A hívők aldoszatosságára megint, szegénységükökhöz képest semmire megható, de teljesen elégtelen ahhoz, hogy belátható időben e kérdést a megvalósításra juttassa.

És aztán, ma már nem úgy van, mint volt, regem, amikor az egyház felé fordult az emberek minden buzgalma, igyekezete és aldoszatosságára. Itt van a nagy veszélyes, az állam, amely a nagy önkéntes vagy önkéntelen énkölődés és aldoszatosság javá részét a maga részére foglalja le és az egyház és az iskolák a maradékkal kénytelen beérni. Gyűlések és adakozások után tehát az egyetem számára szükségessége nagy összeget előteremtteni nem lehet.

Hogy pedig az állam az 1848. XX. t. c. alapján a protestáns egyházaknak adandó államségélyben az egyetemre szükségességet vagy azok tekintélyes részét megadja, azt nem remélhetjük, legalább a közel jövőben nem, azok után a nyilatkozatok után, amelyekre a kérdésben a Tiszakormány és a jelenlegi kormány illetékes tagjai tettek.

Ilyen módon tehát az egyetemet nem lehet megcsinálni. Arra az adott körülmények között csak egy mód van: ha az vezei kezébe a dolgot és vállalja az anyagilag hiányzó részének pótlását, akinek sbből legtöbb közvetlen szellemi és anyagi haszna van: Debrecen város.

Megneveztem végre! Ne tessék elszörnyűködni: én nem akarom a várost csodba juttatni, sem az adózók improductív megterhelhetését jársozni. En egy nagyszabású, anyagilag is fontos eredményekkel kiegészítő kulturpolitika keretében Debrecen városát rábírom, csinálja minél hamarabb az egyetemet.

Most arról nem is akarok beszélni, hogy az egyetemi eszellemben mennyire válnék Debrecennek hasznára, mennyire emelné a várost, fokozná a hírnevét, presztizsét.

Mindent úgy, ahogy tudja, mindenki, irtak is róla sokat és ki-ki mindent annyira becsüli, amennyire épen akarta. De jól tudom, hogy ilyen eszméi javakért legelőbb ha a főfoglalt állódnak az emberek és épen azért én most az egyetem anyagi haszncáról akarok szólni, amely szempontból kevésbé szokták a kérdést személyre venni.

Ma van Dobrecben a theologiai akademián kívül 150 hittudhallgató, jogász pedig 200 körül. Az egyetem felállítását, mely theologiai, jogi és bölcsészeti fakultástól (tanárképző) állna, hogy alakulna a helyzet? A theologiai hallgatók számban lényeges változás alig volna. De jönének a bölcsészeti hallgatók és természetesen megszaporodnék a jogászok száma. Ugyanis az a képezetés, a doktori státus, amelyet ugyiszólva minden jogász igényelnek ma elől, akkor nemcsak Budapesten és Kolozsvárt, hanem Dobrecben is meg lehet szerezni. Ma Kolozsvárt a jogászok száma körülbelül 1700 és tartatik itt éventét több mint 3000 saigorlat. No már most ezekhez a számokhoz mérve csakugyan mérsékeltlen kalkuláció, ha azt hiszem, hogy málnk a jogászok száma 8—900-ra fog emelkedni és az idegen saigorlatosok is lesz éventén 5—600. Ha azután a bölcsészeti fakultás összes hallgatóit 100-ra tessék éventén, nem számítok vermesen, hiszen Kolozsvárt a keseményében levő adatok szerint 190-ben a történet nyelvtudományt karon 220 és a matematikai-termesztrajn 90 volt.

Már most tegyük egy kis számítást. A jogászoknál, a maihoz képest, várható többletet a fentiek szerint 600-ra véve több hallgatót lenne az egyetemnek a mai akademiánál 700-at. Ez minimális számítás. Hogy minden olcsóvá töl kikérüljek, egy-egy hallgató havi budjetjét, amit itt előbb, álagban csak 70 koronára akarom tenni, amit mindenki nagyon mérsékelt számításnak fog elismerni, figyelembe véve még azt is, hogy a szegényebb hallgatók zöme már ma itt van, emellett a várható új többlettel ezt az alag összeget feltölteni fölhelytük.

Ez tehát éventén, 10 hónapot számítva, egy hallgatónál évi 700 koronát jelent és így a számításba vett 700 új hallgató összesen 500,000 korona évi forgalmat várók. Ehhez hozzá számítva a saigorlatosok itten való költségeit, akik sokszor beteljek, egy-egy hónapja is itt tartózkodnak tanulás, vizsgálhatóság végett, igen szerényen számítva, 600,000 korona lesz az az összeg, ami éventén a main földi a diákok ráven kerül Dobrecben forgalomba. Itt most azt a velejáró idegen forgalmat, azülék, hozzátartozók idejövételét, költségeit etc. figyelmen kívül is hagyom.

Vegyük most elhöz a tanárok költségeit. A mai 15 akademiát tanár helyett volna itt 28 rondos és 4 rond-kivüli tanár és egyéb új személyzet.

Miután ezek is hátrább legnagyobb részét csak itt költik el, szoknak a maihoz viszonyított többlettel is csak a város forgalmának máindon annyival való emelkedést jelent. A mai körülbelül 80,000 koronával szemben az új személyzetnek járandósága ciris 320,000 koronát tenné ki, vagyis legszegényebben számítva itt is 200,000 korona forgalom emelkedést vehetünk föl, ami a mai kimutatott 600,000-rel együtt évi 800,000 korona forgalomtöbbletet jelent.

Ez első pillanatra nem sokat mutat. Mert rendszerint megszoktuk azt a számítást, hogy az új forgalomnak csak igen kis része iteni haszon. Amde ennal a forgalomnál, a mielő most beállunk, nem így van. Itt a forgalomba jövő összegnek jórésze fizika nyereségképen vándorol a lakosság szűbebe. Mert gondoljuk meg, hogy a diákok által itt előkötött összegek jórésze mure vagy? Lakásra és kosztura és mindenki könnyen beláthatja, hogy az erre fizetett pénz legnagyobb részt tiszta bevétel, vagyis nem olyan, amelyből előbb tetemes kiadásokat kellene levonni s csak a maradék volna a nyereség, mint például egy kereskedőnél, akinél az árúért kapott összegből előbb az árú beszerzési értéke, alkalmazottainak fizetését a bolhért stb. kell levonni, hogy tiszta nyereséghöz jusson. A hónaposaiba kiadja nem épíllon e célra szóbát hanem az úgy is megvol, de eddig nem értékelteit szóbát fogja kiadni s megfizeteti e takarítás, kiszolgálás azon munkáit,

melyet eddig nem értékesíthetett. A konstadszról is aránylag csekély a, amibe az a több elemiszter kerül, ami a rendszeres családi szükségleten fölü becserez a diák vegret. Ott is egy új kereseti alkalom nyílik és az egész konstadsz jórésze tulajdonképen az ő fáradságának munkájának, alkalmazásának megfizetésé, amelyet értékesíteni máskönlöben alkalma nem nyílna.

Ugy hogy amikor évi 800,000 korona forgalmi többletet számítok ki (és pedig legóvatosabban számítva, akkor az legalább is évi négy—öt-száz ezer korona tiszta hasznót jelent a lakosságnak.

Eznyi anyagi hasznót idezve elő a legmérsékeltelb és legóvatosabb számítás mellett Dobrecben az egyetem. És itt azt a közvetett gazdasági hatást nem is vettem figyelembe, mely abban áll s okvetlenül bekövetkezik, hogy új kereseti alkalmak új kereseket, új vállalkozásokat s így új gazdasági tevékenységeket ideznek elő. Akai Kolozsvárt egy kissé körül tekintsi, az mindjárt megláthatja, hogy mit jelent e városnak az egyetem, hogy ember él és keves beföld, s ugyanaz láthatja külföldön is a kis és közép egyetemi városokban.

Dobrecben várossa már most abban a szerencsés helyzetben van, hogy az egyetemre szükségét anyagi adozatot meg tudja hozni a lakosság érezhető megterhelhetetése nélkül.

Lárujk fentebb, hogy évi 250,000 koronáca vev körülbelül szükséges. Dobrecben város döntő lépést tenne akkor s az egyetem létrejöttét kétségteleül biztosítana, ha ebből új szükségletű évi 200,000 koronának a fedezetét elvállalna. A további 50,000 koronát tartóvnyható-ságok pénzintéztek, esetleg az állam segítségével be lehetne szerezni.

Evi 200,000 koronát áldozna s azzel biztosítana a maga számára a legkisebb mértékkel mérve s jövőben csak feloldó évi 800,000 korona új forgalmat, a legszelebb népretegekre kiterjedő új kereseti alkalmakat, új gazdasági mozgást, a társadalmi, a városi élet, a művelődés nagy fölérdülését s a hasznok új egyetemet.

Es ezt elérheti a lakosság érezhető megterhelése nélkül.

Ha e célra új pótdótt kellene kivétel, eiképzhetők, hogy nagyon nehéz volna a jövőben még olyan biztosan várható anyag és szellemi előnyök tüleben jelenlegi tetemes új terhek elvállalására birni a lakosságot.

Amde ma már 28 százalékos pótdótt visel a lakosság. Ez körülbelül évi 280,000 koronát jelent. A Hortobágy hasznosítása később áll, legelőbb is eiképzhetetlen, hogy hosszú hasznosítást szenvedessen. A Hortobágytól várható jóvódelem körülbelül annyi, hogy a mai pótdóttal falérna s így e pótdótt összeg felszabadul. E terhet, például vagy 25 százalékos új pótdótt hozomni, plusz egyszerűen, nagyon nehéz dolog, ha nem lehetetlen, de a meglevett tantartási s új célra fordítani akkor, mikor a régi célokra már fedezet forrás nyílt, már sokkal könnyebb s a nagy elők és nagy előnyök világos belátása ravezet annak elfogadására. Dobrecben városnak módjában áll ez évi 200,000 koronát a Hortobágyból előteremteni s Dobrecben lakossága az új egyetem hasznát és dícsőségét élvezni, anélkül, hogy a mai megterhelhető csak egy fillérel is fokozódók.

Az ország nagyobb városai minden versenyre keltek, hogy megkapassák a harmadik egyetemet. Kassa, Pozsony, Szeged és Temesvár májelten áldozatokat hajlandók hozni az esetben, ha falkik szót épül föl a harmadik egyetem. Legutóbb Szeged s kir. város tanácskozott ezen fontosság kérdésében és a következő indítvány terjesztette a közgyűlés elé:

„Mondja ki a törvényhatósági bizottság köngyűlése, hogy felitartva azazados álláspontját a sargedi egyetem sürög felállítását országos körerdeki, nélkülözhetetlen szükségletnek tartja, hogy annak létesítése érdekében anyagi erősenk legelőbb megterhelés mértékéhez képest a legmészebbmódu anyagi áldozatokra kész és a létesítendő sargedi egyetem céljaira felajánlja.

1. A Somogyi könyvtárát és a városi múzeumot összes osztályaival, nemkülönben mindazon kulturális intézményeket, amelyek az egyetem céljaira felhasználhatók.

2. A kezelés alatt álló összes igénybe vehető alapítványokat és kötelezi magát legalább tíz új alapítványi hely létesítésére.

3. Felajánlja az egyetem összes épületeinek és intézeteinek elhagyására szükséges feltekerés és épületeket.

4. Kötelezi magát a már létesítendő háború- és kórház-állami gyermekmenhely és trachoma kórház, valamint a már kivétel alatt álló állami szemkórház, helyenfortéző betegek kórház, járványkórház és egyéb közegészségügyi intézmények kiépítésével az egyetem céljaira 500 ágyas, teljesen modern berendezésű belgyógyászati, bőrt- és bűntörvénysz. osztályokkal bíró teljesen új városi kórház építésére.

5. Továbbá a tudomány-egyetem, jogtudományi, bölcsészeti, valamint orvosi fakultásainak, honvédelmi, állattani, közegészségügyi, vegytani és fizikai, kórházintézet, gyógyászati és törvényszéki orvostani intézetek elhelyezésére szükséges összes épületek előállítására.

6. És a 3., 4., 5. pont alatt előszámlált kötelezettségek teljesítésére felajánl 6 000 000, azaz hat millió koronát.

Nincs tehát idő a halogatásra nekünk sem, midőn a lentemlírt városok erjüket maidegen felülmúló adózókat hajlandók letenni az egyetem megragadására érdekében. Eljárt a csendes ideje és az egyetemi birtokság siesson, nehogy más városok megelőzzenek bennünket.

Egy szívtel és egy lélekkel arra kell törekednünk, hogy a kormány szeme felénk forduljon. Debreczen város fejlődésére óriási befolyással lenne a harmadik egyetem felállítása. És éppen azért, mivel az anytvánvási, sietünk neki az áldozatok felsorolásával és felajánlásával.

Itt az idő cselekedni és legalább ebben a nagy kérdésben egyetlen... erónkat, jóakaratusunkat addig, míg el nem kúszunk...

A népkonyha érdekében.

Bűbajos keleti mesében olvasom, hogy a Mindenható a teremtés óshonában sóhíg habozott, hogy hová helyezze a szeretet részvét és könyörület virágát.

Isteni szemével végigtekintett a paradicsom virágkelyhét... de tovább ment... Az esthajnali csillag esengve kérte ragyogó keblére a hármas virágot, a nap hánatában sóhíg felhőköpenyit terített magára, a fülemile dala nem csendült fel azon éjszaka s a himes pillangó kedveltenül vonta össze esillogó szárnyait.

A négy folyám egyikének nefelejtsel borított partján állt az első emberpár. A világ első és legszebb asszonya átkarolta tartotta az Embert, aki csak nem régen ébredt életre a semmségből. Éva aranyzóke selymes haja ráborult az első ember sóhíg fűrtetre. Nem sóhígtak, nem sóhígtak a szerelem ádós-bus nyelvében, hanem hallgattak, mert szerettek.

Isten látva a fonséges képet, megnyitotta szívet és a felkelő nap sugaránál a hármas virágának: a szeretet, részvét és könyörületnek magvát beleültette az első emberpár szívébe.

És azóta évezredek mullok el... Világok alakultak más világokká, a népek millióit váltakoztak életre, halálra; megfodott erőben, szeltemben a megvénhadt, sok küzdelmet látott föld, vonaglott és győzött a szent Igazság a szérin, mint jók vagy rosszak voltak az emberek, minden megváltozott, csak egy virág maradt érintetlenül,

egy szent érzés maradt tisztán, zádn a viharban, a szeretet által megszentelt részvét és könyörület virága.

Az emberi szív azóta kincs gyánál őrizi a szeretetet, ezt a jó Isten szíve közepéből kapott sugarat. Ez az édes, kimondhatatlanul boldog érzés hű maradt az ember szívéhez és a milliók szíve hűen őrizte e drága adományt.

A világ nagy és megnevezhetetlen bünei fellett már suhogott volna az Isten ostroma s talán a föld is megnyílt volna alattunk, ha a részvét, könyörület és szeretet nem ellensúlyozta volna bűneinket. A szeretet mentette meg a világot és rendületlen konfessziója hitelmek, hogy míg a hármas erőny gyökerének egyetlen szálla meglesz az emberi szívből, nem lesz teljesen sóhíg a földi élet sohasem...

A szeretet olyan, mint a nap, szükség van arra mindig és mindenkor... Különösen szükség van arra a szenvedőknek, éhezőknek és a sors vihara által megtéptelt lelkeknek, kiknek igazi siralomvölgye a föld s csillagtalan éjszakákön hullajtják könnyeiket... Szükség van a cselekvő, a részvétből fakadó, könyörületre, nehogy lerokkadva a fájdalom terhe és éhség retentő hatalma alatt, megalkozzák az órát, melyben nyomorra és éhségre születtek.

Szegények mindig lesznek köztetek! mondja a világ Megváltója... Az isteni jóslat bevált, mert tenger gyűlné össze most is a könnyekből és millió embernek lákja hasonló a letarolt mezőhöz, melyen nem nyílik az életboldogságnak egyetlen fűszála sem... A sorscsapások, a betegség, a felele nyomor ma is pusztítja az embereket s ha nem szövet segítségükre a szeretet, lépten-nyomon látunk az emberiség nagy felének kínos vergődését.

Emnek a szeretetnek nevében fordulok a tél közeledtjére Debreczen sz. kir. város nagy közönségéhez... Tesszem ezt hittel, reménnyel és bizodalommal... Tesszem ezt most, midőn meg akarjuk nyitni a szent ünnepek előtt a szegények és éhezők ménts-váráit, a népkonyhát. Esdve kérem a nemes szíveket, hogy támogatásukat nagy munkájában, az emberszeretlet fonséges nevében a nemes város tanácsát, a népkonyhát vezető jólkönyűgyűletet.

Nem a munkátlanok, nem a dologkerülők életét akarjuk mi megkönnyíteni a népkonyhával, hanem az igazi szegényeknek könnyíteni. Azokon a becsületes szegényeken, azokon az árvákon és vagyontalan iskolásgyermekében, kik részvétű szeretetünket hálaalkönyveiken kívül becsületeségük által halálják meg. Az igazi nyomort, a sorscsapások által sóhígt szív fájdalomát akarjuk mi gyógyítani s a tél zord hidegében meleg élett adni az arra érdemes szegényeknek.

Debreczen sz. kir. város nagy közönsége sohasem zárta el szívet a szegények előtt... Védelmébe vette mindenkor a szegényt, szerencsétlent és a sors által ostromozott embert... A debreceni közönség szívében most is van szeretet... Ennek a boldogító, édes érzésnek nevében fordulok városunk tisztelt közönségéhez esdő szavainkkal. Ha sza-

vaim gyöngyök, appellálok a szegények hálaökönyveire és imádságukra, mely áldást hoz az égből az adakozóra.

Adjunk, adakozzunk a népkonyha javára pénzt, élelmiszert, kinek mi könnyebb... Adományokat a népkonyha javára átvesz Szűcs Kálmán, négyzeti pénztáros ur.

Kösz Ákos,
négyzeti titkár.

Intenziv gazdálkodás.

Kétségtelen, hogy gazdálkodásunkat új elv szerint kell berendeznünk. Először is igyekeznünk kell, hogy munkásainknak több jövedelmet biztosítsunk, másodsor pedig, ami tulajdonképp előbbinek alapfeltétele és folyománya, úgy kell gazdálkodnunk, hogy a gazdálkodás több jövedelemmel járjon.

Ugyanazon termelést véve alapul, akkor fizethetünk többet munkásainknak, ha ugyanazon munkát kevesebb munkáskézrel végeztetjük. Ennek eszközzésére segítségünkre van a technika az ő folytonosan tökéletesedő segéd-eszközeivel. Rendezzük be tehát gazdaságunkat intenzívben, a szükséges gazdasági gépekkel felszerelve. Attól nem tartok, hogy ezáltal elvonjuk a mezőgazdasági munkásoktól a munkaalkalmakat. Az ipar terén is eleintén szociális veszedelmet sejtettek az automatikusan dolgozó munkagépek alkalmazása mögött. Manapság általános az igyekezet, hogy minél tökéletesebb és a munkásoktól minél függetlenebb gépeket szerezzenek be. Az ipari munkások egyesenes perhorreskálják, hogy oly munkát végezzenek, amelyet mechanikai berendezés is képes végezni. Ha pedig a gép olcsóbbá teszi a mechanikai műveleteket, annál jobban megfizetjük azon munkát, amelynek végzéséhez emberi intelligencia szükséges. Az ipar pedig mindinkább új, meg új termelési ágakat karol fel és tény, hogy nincs kultur állam, a melyben a munkás nem találna munkát, ha dolgozni akar. Ugyanezen folyamat fog végre menni a mezőgazdasági munka terén is. A gépnek térfoglalása feltétlenül karoltve jár a munkás jobb fizetésével. A mezőgazdaság pedig intenzívebbé válnán, maga teremti magának az új munkaalkalmat. Kevesebb gabonatermeléssel, a kapasnövények, ipari nyertermények és a takarmányfélék nagyobb elterjesztésével több és több munkanapot nyerünk is így a mezőgazdasági munkás nem lesz azon kényszerhelyzetben, hogy a rövid idejű aratómunkán kelljen egész évi szükségletét megkeresnie. Így aztán eljuthatunk a mezőgazdasági munkáskérdés legegészségesebb megoldásához: kösűk le állandóan a mezőgazdasági munkást. A lekötést pedig ne csak a legrendszeresebb foglalkozással eszközöljük. A munkást ne csak karjával, hanem szívével is kösűk a gazdasághoz. Ha a munkás a rendes bérén kívül egy kis kukoricást, egy kis krumpliföldet kap használatra, sohasem fog az többé asztrájkra gondolni. Még Amerikába vándorolt elvtársai csábítgatásai sem fogják megtántorítani. Pedig hát nem oly nagy dolog ez, hogy meg ne lehetne valóítani. Azt se fogják ráni, hogy utopisztikus ideáim vannak. Mert nem az én ideáim. Meg is vannak már valósitva. A hatvani cukorgyár ily módon biztosította magának arató munkásait.

Tehát gazdálkodjunk minél intenzívebben és lehetőleg dolgoztassunk jobban fizetett és gazdaságunkhoz szívet is lekötött munkásokkal.

De hát a jobb fizetés miből teljék, kérdi a gazda. A gép alkalmazása nem sokkal csökkenti a kiadásokat és alig

szaporítja a jövedelmet. Lehet, hogy a gazdának e kijelentéssel igaza van. Legalább is nem akarok e fölött vitakozni vele. Megelégszem azzal, hogy rámutatok arra, hogy hogyan szaporítják a gazdák jövedelmüket a legbiztosabb módon, a legkevesebb rizikóval.

Mindenekelőtt vidékenként alakítsák meg a termő- és gabonafértékesítő szövetkezeteket. Ezen szövetkezetek közösen alapítsák meg a gabonatermelés redukációjának és egyéb ipari- és takarmánynövények termelésének programját. Kétfélellió kat. holdon kevesebb gabonát termelve, egy csapásra megszűnik gabonatermelési tulprodukciójuk.

A fennmaradó termést, legalább annak nagyobb részát, szövetségi gabonarakartarak vegyék át. Ezek azután bátran hozzá íthetik a világparitáshoz a gabona-vámot és még mindig a szállítási különbség javunkra esvén: biztos piacunk lesz a közös vámterület felé. Ha már beleintünk 1917-ig a közös vámterületbe, legyen annyi emberségünk, annak hasznát ne engedjük egyedül az osztrák iparnak. Szövetkezzünk és mezőgazdaságunk is kiveheti a maga részét. Akkor aztán megfizetheti a drága iparúkat és emberséges munkabért fizethet a mezőgazdasági munkásnak is. Szövetkezés nélkül elpusztulunk a drága iparúknak és a ki nem elégíthető mezőgazdasági munkás jogos követeléseim.

Lázár Pál.

A husdrágaság.

Ennek a kérdésnek nem szabad lekerülni a napirendről, mert az mégis föltnő dolog, hogy egy iparilag elmaradt, tulajdonképeni fogyasztóközség nélkül szükölködő földművelő országban legalább négyezer korona évi fizetés kell rendelkezni az embernek, ha napenként jól akar lakni hussal.

Különös dolog, hogy amíg az éneklő madarak érdekében az ország legtovábbi részéből is összegyűlnék a szakemberek tanácskoznai, addig a husdrágaság megszüntetésére, vagy enyhítésére is irányuló az egész országra vonatkozó megbeszélés még mindig késik.

A mi történt ez ügyben, az többnyire csak helyi vonatkozású, pedig a drágaság nemcsak a fővárost boldogítja, bőven kijut belőle a vidéknek is, mert a vidéki városok és a főváros husárai között alig van valami különbség, sőt tekintetbe véve, hogy a vidéki városok fogyasztó piacára többnyire a vásáronként vásárolt félhízott marha kerül eladásra, határozottan állíthatjuk, hogy a vidék a városnál is drágább húst fogyaszt.

A kérdés nagyon kiemelkedett a helyi érdekű csoportjaiból, itt tulajdonképen országos bajról van szó s mint ilyennek kell keresni az orvosságot.

Szó nem férhet hozzá, hogy a szerb marha kitiltása hatással volt a husárak emelkedésére, de miután a husárak a vánháboru előtt is oly magasak voltak, amelyek messze felülmúlták a hatvanharmadiki rettentő szárazságot követő husárait is, ez annak a jele, hogy valójában a marha nagymérvű megfoghatóságával állunk szemben. Hiszen rendes körülmények között, tekintve Magyarország földművelő voltát, területét, termőképességét és lakosságát a számát, a sztrájkok következtében megdrágult bérviszonyok mellett is nem lenne szabad egy kilogramm husnak többé kerülni egy koronánál s hogy a husárak a jelenben szinte szédítő magasságot értek el pénzünk értéke és kereseti viszonyaink között, annak mélyebben fekvő okának kell lenni a darabtetésénél és a helytelen vásárpénztári viszo-

nyoknál, annál inkább, mert — amint előbb említettem — a baj országos jellegű.

A fogyasztásra való marhaállomány megeszappanása első sorban a földbirtok aránytalan megosztásában keresendő, tülön-tul kevés jutott a termőföldről a parasztságok kezére s erre a bajra aztán ráduplázott a tagosítás, amely éppen olyan kézzelvetlenül találta a kisgazdáinkat, mint negyvennyolcban a birtok felszabodítása. Hogy tagosítás közben a tagosított birtokok és a mérnök sem voltak különb szentek, mint akinek maguk felé hajlik a keze, azt említeni sem szükséges.

A szabad kiméretés jogánál fogva a legtöbb helyen feltagozódott a határ — öt hat részre is, mert az öt hold pl. jobban festett egy tagban, mint három nyomásra osztva; még aránylag szerencsés az oly község, amely a legelőjét közösen mérte ki, de az egy tagos gazdáknak így is elévész az ugar kibaszálása s pihenés helyett az egerek és különféle rovarláccák lerakódó helyévé válik, mert háromezred holdon ellegel nyaranként ezer darab juh, de egyen meg nem él három; sőt a jelenlegi cseléd bérvízonyok mellett nagyobb terület kibaszálása sem fizeti ki magát a kisgazdáknak. Hogy ez azután a föld termőképességének a rovására történik, az csak természetes.

A kisbirtokok egy tagban való kiméretése hatványozva magával hozta az állatállomány kevesebbedését s nincs az a lecsapolt terület, amelyről bizonyosabban és előbb elköltöztek volna a vízmadarak, mint az ilyen határból a marha; jószerecsé, ha a rövidlátó gazda földjei megmunkálásához szükséges állatokat él tudja tartani.

A kisgazda a marha éves istállózatát nem bírja el s ez az oka annak, hogy a szopós borjún idejekorán kénytelen tudani.

Utópikus dolog e tekintetben minden törvény és rendszabály, mert legelő és takarmány híján min tarsi a!

A parasztagda ragaszkodik legalább is úgy a marhájához, mint a földjéhez, már pedig ettől csak a legutolsó esetben válik meg.

Es ha a törvény meg is engedte a szabad kiméretést, nem volt senki, aki figyelembe véve a magyar sajtáságos viszonyokat, figyelmeztette volna a magyar gazdaközönséget a háromnyomásos rendszer előnyeire.

Jött azután az erdőtörvény. A nyolcvanas években valaki a földművelési minisztériumból ránézett a Karst kopár szikláira, lón nagy szópánkodás az erdők pusztulása felett s megkezdődött az erdősítés tűzzel-vassal, ami magában véve igen üdvös dolog, csak az volt a baj, hogy az erdőkezi tisztásokból, völgyekből, mint azelőtt legelőterületekről kiszorult a marha, többnyire a szegény ember marhája, aki bérelte a nagybirtokok kibaszálatlan területét, növendéki-marháját kihajta tavasszal, nem is volt rá gondja a leszálló derekig. Most ezek a területek beültetve vagy beültetlenül hevernek, ahová a marháknak néznie sem szabad.

Mérhetetlen kincs hever ezen felül az erdők vágásiban, ahová sóvárogva tekint a gazda, de a látást sem szabad oda betérnie. Pedig a többől nővő erdővágásban már a második ültetett erdőben a negyedik évben bátran lehetne sarlózni a fűvel, a csemeték nagyobb veszedelme nélkül, melyeknek bizonyos kontingens növeks közben ugysis elkorcsosodik az erősebb hajtások árnyékában.

Ugy tudtom, hogy az 1904. szárazság alkalmából a földművelési minisztérium megengedte a vágások kibaszálását, mennyivel jogosultabb volna ennek a megengedésnek a jelen viszonyok között.

Akadémikus jellegű dolog az okok elősorolása, orvoslás ajánlása nélkül.

A tagosítást visszacsinálni többé nem lehet, de nem is volna tanácsos, tágitani és engedni kell ott, ahol lehet. A kisgazdák jószágát legelőhöz kell juttatni, mennél nagyobb területen és mennél olcsóbb áron. Itt elsősorban az államnak kell jól példával előljárni, meg kell nyitni az állami erdők között eltérülő legelőket.

Szigoruan kell ellenőrizni a meglévő legelőmennyiséget és ahol az erdő területe megengedi, vagy pedig a falaja be nem válik jó erdőtalajnak, engedtessek meg az irtás legelő számára.

A kormányknak, különösen pedig a földművelési minisztériumnak oda kell hatni mennél előbb, hogy a nagy aradalmak és a holt kézen levő nagy birtokok, különböző okokból kellőleg ki nem használt legelő területeket mérésékel bér ellenében adják használatba a községeknek.

Minden más intézkedés csak fél munka, mert a husdrágaság kérdése csak akkor nyer megoldást, ha a kisgazda kellő mennyiségű marhával rendelkező, tömegesen megjelenik a piacon. Nem segít rajta különben a lóvágatás sem, mert mihelyest a vidék beáll a fogyasztók közé. A lóanyagall is épen azon okoknál fogva, mint a szarvasmarhánál, két-három esztendő alatt elkészülünk.

Hirek.

— Személyi hír. Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok betegségeből felépülvén, hivatalának vezetését átvette.

— Karácsonyfa ünnepek. A siketnémet intézetében f. hó 22-ikén délután 4 órakor, a debreceni jótékony nőegylet árvaházában pedig f. hó 23-ikán délután 4 órakor tartják meg a karácsonyfa ünnepet.

— A villamos világítás ügye. A belügyminiszter a törvényhatósági bizottsági közgyűlés ama határozatát, melyvel a villamos világítás berendezési munkáival a Ganz-céget bízta meg — jóváhagyta, elutasítván a Márk Endre biz. tag és társainak felelősségét.

— A városi népkonyha megnyitása. A városi népkonyha vezetését az idén is a debreceni jótékony nőegylet vállalta el. A megnyitói ma délelőtt 12 órakor történt meg. A város részéről Oláh Károly tanácsnok, a nőegylet részéről pedig az elnök, alelnökök, igazgató, pénztárnok, titkárok voltak jelen és többen a választmányi tagok közül.

— Figyelmeztetés a postai csomagok célszerű csomagolására, helyes címzésére stb. tárgyában. A karácsonyi és újvi rendkívüli csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szem előtt tartanduk a következők:

1. Pénzt, ékszer, más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad.

2. Csomagolásra faláda, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyú tárgyaknál pedig erős csomagoló papír használandó.

Vászon vagy papírburkolattal bíró csomagokat, göb nélküli zsinnegel többszörösen és jó szorosan átkötni, a zsinne keresztelési pontjain pedig pecsétviaszszal lezárni kell. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó.

3. A címzésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezeték- és keresztnévnek vagy más megkülönböztető jelzésnek (pl. ifjabb, idősebb, özvegy stb.) továbbá a címzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szóló küldemények címzeteiben ezenkívül a kerület, utca, házászám, emelet és ajtó jelzés stb. kiteendő.

A rendelési hely fizetési jelzése (vagyerrőg) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos érváltható feljegyzése különben szükséges.

4. A címét magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, egy a cím fatáblácskára, bőrdíszre vagy erős lemezpapírra írando, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni.

A papírlapokra írt címeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani.

Felülre kiváratott, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címirat összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is elhelyezve: arra az esetre, hogy ha a burkolaton levő címirat leesne, elveszne, vagy pedig olvashatatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása után a jelszót papírlap-alapján a csomagot megint kézbesíteni lehessen.

Kiváratott továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagban levő címirat felső részén is kitüntesse.

5. A csomagok tartalmát egy a címíraton, mint a szállítólevélben szabatosan és részletesen kell jelezni.

Budapestre és Bécsbe szóló élelmiszer-eket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (húsanyag, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok címírataira, nemkülönben az ilyen csomaghoz tartozó szállítólevelekre a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.)

A tartalom íly részletes megjelölése a fogyaatást adó kivételse szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja. Nagyvárad, 1906. december hó 8-án. *Schöpfler, s. k.*

— **A fizetésrendezés.** Városunk jog- és pénzügyi bizottsága f. hó 15-ikén tartott ülésében foglalkozott a fizetésrendezéssel. Hosszas vita után a bizottság a fizetésrendezés ügyét nem tárgyalta, hanem a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottsághoz tette át. A bizottság ezenkívül kimondta, hogy önálló indítványt nyújt be a közgyűléshez, hogy a város összes tisztviselőinek szavazza meg a 10% os drágasági pótlékot.

— **Adakozás.** Gróf Ferenc kisröpös-kamion, debreceni plébános a heten megfogadta a közönséget és a sikertelenül intézkedett. A jellelt főpompánál megtekintett és elismerésnek adta kifejezést, mindkét helyen 100—100 korona adót a szegény betűgek és siketnéma gyermekek karizonyi fájára.

— **Csendőrkertületi parancsnokság.** A belügy-miniszter eszenderkerti parancsnokságot állít fel városunkban és ez ügyben tárgyalásokat folytat a várossal. A végleges megállapodást annak idején közzélni fogjuk.

— **Közgyűlés.** Debreczen az kir. város törvényhatósági bizottsága f. hó 28-ikán közgyűlést tart.

— **A demokráta közgyűlése Budapestben** a létező folyó levélszéki választások. *Benedek János dr. országgyűlési képviselő* az I. kerületben városatyának választották.

— **A kereskedelmi kamarák és a boritáldó törlése** a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete országos mozgalmat indított a boritáldó törlése tárgyában. A mozgalmomban egymásután csatlakoznak a kereskedelmi és iparkamarák is. Legutóbb a temesvári kamara értesítette a szőlőgazdák egyesületét, hogy az egyesület állapottának megfelelően szűnőn feliratott intéz az illetékes miniszterekhez a boritáldó törlése végett.

— **Házinyul a főváros közfélmérésében.** A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a fővárosnak házinyulhussal leendő ellátása céljából mozgalmat indított. Az akció sikere már is biztosítva van, amennyiben a szövetkezet nagyirtokos tagjai közül tekintélyes számban jelentkeznék olyanok, akik 50—100. sőt 200 anyajállalt haladékok megfizetése a tenyésztést, így annak arányai oly nagyok lesznek, hogy a szövetkezet már az arisztás megkezdésénél naponta 100 darab hízalt házinyul-t hozhat a piacra. A szövetkezet az állattenyésztési osztályában külön nyultenyésztési szakosztályt szervezett. A nagyvárosi tenyésztés- és hízaltó-telep berendezését már megkezdették a közeli hetekben már

beállítanak néhány száz tenyésztővel, ami a hízaltás alá kerülő piaci ára nyússág tömegéről a fővárosnak egy új értékes specialitását fogja képezni.

— **Halalozás.** Szilassi Kiss Imre köz- és váltó ügyvéd, nyilaz. m. kir. pénzügyi tanácsos, 1848—49-iki volt honvéd főhadnagy, kir. törvényszéki vizsgálóbíró, majd Debreczen sz. kir. város főjegyzője f. hó 15-ikén, életének 80-ik évében elhunyt. A meghalottat végig kísértette a szabadságharcot és mádon lezajlott, különböző hivatalokban szolgált nagy-buzgóssággal, tudással és lelkesmeretességgel. Temetése nagy részvételt ment végbe f. hó 17-ikén. Áldás emlékére.

— **Nagyvárad és Debrecen.** Vulkaj meg az igazat, hogy nem egyszer kicsinyellük már le Nagyváradot, pedig most a legközelebb is megmutatta, hogy ügyei gyorsabban haladnak és gavalérszer tekintetében innáhatók tőle. Nának a fizetésrendezést húzzák halasztják, Nagyvárad pedig, mely ugyancsak sok bajjal küzd, 140.000 korona-val rendezte tisztviselőinek fizetését a közjövédelméből anélkül, hogy a közközlöt emelte volna. Ott megbecsülék a tisztviselőt és becseletes munkáját anyagilag is jutalmazták. És adják a segítséget azonban, mikor arra szükség van és nem tojják ki a fizetésrendezést behatáttalan időre. Nagyvárad közbensége ezen nobilis határozatával nagy mértékben kiérdemli amphyájunk tisztelét.

— **Meghívó** a Csokonai-körnek 25. december 22-én, szombaton délután 5 órákor a kollégium díszteremében tartandó ülésvárára. Debreczenben, 1906 dec. 17. Az előnkégg. Török és hozzáfartozók belépti díjat nem fizetnek. Nem tagoknál belépti díj 1 korona. Deak jegy 20 fillér. Jegyet válthatni vagy tagul jelölkeztetni Tóth Béla köri pénztáros gyűjlesztésében vagy este a pénztárnál. A felolvasó ülése mosora: 1. Közömbösölési feladatok. Előadja: Balogh Bertalan, a vándor kőpírtásis igazgatója. 2. Éskört előtt. Elbeszélés: írta s felolvasza: Vassló Ivan, a Csokonai-kör tagja. 3. Költemények: írta és felolvasza: Szanyog Barna, a Csokonai-kör tagja.

— **Értesítés.** Az 1886. évben született debreceni illetőségi hadkötésis ifjak öszvénzésa befolyásolva, az öszvénzési listajron folyó évi december hó 20-tól — december hó végéig a katonai és illetőségi gyűjlesztőpályán (Városház, emelet 10. szám) közömbösölésre kitűtetett. — mirol az érdekeltek a Vétörvény utamias 1-60 Rész 30 § alapján azon hozzájárulást értesítetnek, hogy mindouki, aki:

a) valamely kihagyást, vagy téves bejegyzést vess észre, vagy

b) az illetőségi sorozó járáson kívül leendő állítatás megengedése, vagy a szolgálati kötelemesség teljesítése tekintetében megengedést, valamely kedvezmény iránti folyamodványok ellen kifügást akar tenni, felhívhatik, hogy ezt a fens megjelölt helyen jelentse be.

Egyben értesítetnek ezen keresztályba tartozó hadkötésisek, hogy a sorúsítás 1907. évi január hó 25-én déleltől 9 órákor a városi kassza nyitvatartásában tartatik meg. *A városi Tanács katonai és illetőségi ügyosztályától.*

— **A kiszagda versenyképesége.** A szepesmegyei gazdasági egyesület, miut bapuznak ifjak, advós akció-indított meg, amelynek célja a mezogazdaságnak fölföldít tése és ennek keretében a kis-érintőgazdák versenyképesé tétele. Eddig ugyanis a gazdasági gépeknek s nagy ár, a be nem várs kockázata és a rövid ideji használat miatt csak a nagy uradalmak vehették hasznát, most a közép- és kiabirtokokok részére is hozzáférhető teszi az egyesület egy gépraktort újjra, amely szövetkezeti alapon jön létre. A szövetkezet nem nyerszkedésre, hanem inkább a fölszágdaó alakult.

Uri ávát, kalap és fehérnemű ásvit Békes Lajos Debreczen, Paacs-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol nőről búzások, férfi fehérneműket és kelengyékelt nérték szerint a legsebb kintelen készit.

(Tervezet.)

Szabályrendelet

a Debreczen sz. kir. városi állandó népnevelési bizottság szervezeteről.

1. §.

A törvényhatósági állandó népnevelési bizottság czélja a nevelési ügyek, a nevelési törvényeknek megvalósítása, hazafias, vallás-erkölcse és a községre kiható irányban a társadalom részéről hathatósan előmozdítani és a község nevelési kormányát, a törvényhatósági közigazgatási bizottságot, valamint az illetékes egyházi főhatóságokat ilyen irányú törekvésekben a társadalom részéről támogatni.

E végből:

a) Figyelemmel kíséri a tankötelesek törvény szerinti megvalósítását; tekintettel az 1868. évi XXXVIII. t. cikk érvénytelenítésére rendelkezéseire az iskola épületek állapotát, belfűtését, felszerelését, az oktatás és közegészségügy szempontjából; végre az iskolák tanítási eredményét, általában és különösen a magyar nyelv tanítás sikerét az 1879. XVIII. t. cikk szempontjából.

b) A felsorolt s általában minden fentebb jelzett ügyeket érintő s a népnevelés előmozdítását célzó kérdésekben tanácskozik, a hiányokat megállapítja s úgy ezek orvoslására, valamint általában a nevelési ügyek fejlesztésére vonatkozó javaslatokat, egyúttal a közigazgatási bizottság által hozottakat ügyekben véleményes jelentéseit további illetékes intézkedés végett a közigazgatási bizottság elé terjeszti.

c) Feladatilag és magja egyéni közreműködésével a bizottság czéljait előmozdítja oly irányban, hogy a szegény tanulóknak nem csak ruhával, hanem tankönyvek és taneszközökkel való ellátása, napközi otthonok létesítése, a tanköteleseknek segítése; a népközi tanfolyam elvégzése után, pl. iparos pályára elhelyezése, ifjúsági egyesületek és ifjúsági könyvtárak, népkönyvtárak, népkörök, dalnokok állítása, hazafias ünnepélyek, népszerű lelkivadások rendezése, községi szempontból fontos házi iparok, a gyermekesek tanügyének, műhelyek stb. felkarolása s ezen félék a 3—15 éves öv és tankötelesek nevelésére szolgáló intézkedések bevezetése eszközöltsék.

2. §.

A törvényhatósági népnevelési bizottságnak az 1876. XXVIII. t. cz. 8. §. a értelmében hivatalból rendes tagjai az ugyanazon t. cz. 3. §. a alapján megbízást nyert miniszteri ideiglenes szakértő iskolai látogatók, a törvényhatóság területén levő vallásfőnökök 1—1 választottja, valamint a törvényhatóság által a területén levő iskolák jellegű szerinti beválasztott 1—1 tanító, a város polgármestere és községelöljárói tanácsnokai, továbbá tagja még a kir. tanfelügyelő, 18 választott tagja pedig a törvényhatósági bizottság által a törvényhatóság művelt társadalma sorából 3 óvanként választatik; az időközben megüresedett tagsági helyek az év végén betöltöttek oly módon, hogy az új tag megbízatása addig terjed, mint elődje terjedt volna.

Minden tag egyaránt tanácskozási és szavazati joggal bír.

3. §.

A törvényhatósági állandó népnevelési bizottság ülési, tekintet nélkül a jelenlevő tagok számára, határozatképesek.

4. §.

A törvényhatósági állandó népnevelési bizottság elnöke a főispán, akadályoztatása esetén a polgármester. Az elnökön kívül a bizottság ügyeit két alelnök, egy fő és két aljegyző vezeti.

Helyiség- és irószerekről a törvényhatóság gondoskodik. Az évi gyűlések számát, a tisztviselők munkabevételét, a tanácskozás ügyrendjét, az egyes működési ágak szerint, szükségesnek mutatkozó küldöttségeket, ezeknek a bizottsághoz való viszonyát a megalakult bizottság állapítja meg.

5. §.

A törvényhatósági állandó népnevelési bizottság, melyet a m. kir. Belügyminiszter jelen szabályrendelettel jóváhagyta s illetve ennek alapján a törvényhatósági bizottság a tagokat megválasztotta, működését megkezdi.

6. §.

Jelen szabályrendelet kormányhatósági jóváhagyás és szabályszerű kihirdetés után lép életbe.

